

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

Збірник наукових праць

Випуск 9

Вінниця – 2010

Редакційна колегія**Головний редактор:** доктор педагогічних наук, професор О. С. Куц.**Відповідальний секретар:** кандидат педагогічних наук, доцент П. С. Данчук.**Члени редакційної колегії:**

Ахметов Р. Ф.	доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Белжання Г. С.	доктор медичних наук, професор
Драчук А. І.	кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Козлова К. П.	кандидат педагогічних наук, професор
Костюкевич В. М.	кандидат педагогічних наук, професор
Смстанський М. І.	доктор педагогічних наук, професор
Сущенко Л. П.	доктор педагогічних наук, професор
Фурман Ю. М.	доктор біологічних наук, професор
Цьось А. В.	доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Шахов В. І.	доктор педагогічних наук, професор
Яковлів В.Л.	кандидат педагогічних наук, доцент

**Збірник рекомендовано до друку вченою радою
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
протокол № 4 від 27.05.2010 р.**

**Збірник затверджено ВАК України як фахове видання
у галузі фізичного виховання і спорту:
*постанова президії ВАК України
від 10.02.2010 р. №1-05/1***

У збірнику наукових праць з галузі фізичної культури і спорту висвітлюється теоретичні й прикладні аспекти фізичного виховання і спорту різних груп населення, медико-біологічні проблеми фізичного виховання та фізичної реабілітації, розкриваються закономірності спортивного виховання.

Оксана Дуржинская Техническая подготовка баскетболистов на основе индивидуализации процесса обучения.....	72
Віктор Костюкевич Контроль і аналіз змагальної діяльності в елітному футболі.....	80
Валентина Леонова, Николай Ятушенко, Николай Мельничук Особенности моторного контроля в сложнокоординационных упражнениях художественной гимнастики.....	90
Ирина Медяна Динамика технической подготовленности волейболистов 15-17 лет в процессе тренировки.....	97
Олександр Перепельци Управління тренувальним процесом кваліфікованих хокеїстів на траві на основі вивчення кореляційних взаємозв'язків.....	102
Лариса Соляк Дослідження ефективності удосконалення майстерності спортсменів в акробатичних стрибках шляхом цілеспрямованого розвитку їх фізичних можливостей.....	106

III. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Медико-біологічні проблеми фізичного виховання, фізичної реабілітації та спорту.

Сергій Возний Комплексна оцінка здоров'я абітурієнтів факультету фізичного виховання та спорту Херсонського державного університету.....	110
Анатолій Корольчук Аналіз навчальних планів підготовки студентів вищого навчального закладу фізичного виховання і спорту.....	115
Юрій Полатайка, Олександра Баканова Динаміка фізіологічної реактивності організму студентів у річному циклі підготовки.....	120
Юрій Полатайка, Олександра Баканова Особливості реакції кардіореспіраторної системи студентів на дію гіпоксії в різні сезони року.....	123
Наталія Гаврилова, Юрій Фурман Удосконалення функції дихання велосипедистів 13-16 років шляхом застосування методики ендогенно-гіпоксичного дихання.....	129
Іспынный показатель.....	136

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ЗІ ЗНИЖЕНИМ ТА НОРМАЛЬНИМ СЛУХОМ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лілія Гацоєва
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Постановка проблеми. Фізичний розвиток дитини – це складний процес, в основі якого лежить генетична програма, яка реалізується в певних, але не завжди оптимальних умовах. Поляття «фізичний розвиток» інтерпретується у вітчизняній літературі неоднозначно.

На думку Т.Ю. Крушевич, фізичний розвиток – це природний процес вікових змін морфологічних і функціональних ознак організму, зумовлений спадковими факторами та конкретними умовами зовнішнього середовища [5].

Б. М. Шиян зазначає, що фізичний розвиток в певні вікові періоди характеризується суттєвими змінами функціональних можливостей організму, показниками яких є просторові параметри і маса тіла [7].

В.Л. Карман вважає, що фізичний розвиток – комплекс функціонально-морфологічних якостей організму, які визначають його працездатність [6].

Вивчення фізичного розвитку та вибір адекватних методів і засобів фізичного виховання має велике теоретичне й практичне значення. Проте в науково-методичній літературі недостатньо висвітлені особливості дітей молодшого шкільного віку. Недостатність знань про особливості цього контингенту школярів зі знизеним слухом може призвести до помилок у фізичному вихованні та, як наслідок, до нанесення шкоди їх здоров'ю.

Не до кінця розкриті закопомірності фізичного розвитку дітей з вадами слуху в оптогелезі, спірними є думки щодо негативних наслідків впливу часткової втрати слуху на психічний та інші показники фізичного розвитку дитини.

Такі прогалини в проблемі фізичного виховання дітей початкових класів спонукали нас до вивчення особливостей фізичного розвитку і в подальшому до розробки програми впливу на поліпшення фізичного стану дітей з ослабленим слухом.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку з порушеннями слуху (Р. Д. Бабелкова, Н. А. Рау, Л. В. Рябова, Г. В. Трофимова та ін.) виявили деякі особливості, зумовлені первинним дефектом. Н.Г. Байкіна звертає увагу на те, що зниження слуху відбивається на ступні рухового аналізатора. Ця функціональна недостатність не може не призвести до відхилень у фізичному розвитку, функціональному стані кардіо-респіраторної та інших систем. В.А. Рябічев, досліджуючи показники фізичного розвитку дітей з вадами слуху, з'ясував, що вони знаходяться в межах норми. Водночас учений звертає увагу на те, що показник ЖЕЛ у цих дітей нижчий [1].

КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛІТНОМУ ФУТБОЛІ

Віктор Костюкєвич

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Постановка проблеми. Незаперечним є той факт, що спортом помер один у сучасному суспільстві є футбол, який розглядається не лише як засіб фізичної культури, але й має велике соціально-економічне значення для кожної країни, у т.ч. і для України. Особливо це стосується елітного футболу, тобто футболу, який демонструють гравці на престижних змаганнях – чемпіонатах країн серед команд прем'єр-ліг, чемпіонатах Європи, світу, фінальних турнірах Олімпійських ігор. Контроль і аналіз змагальної діяльності гравців в елітному футболі дозволить розробити різні моделі змагальної діяльності футбольних команд, на основі яких буде здійснюватись оптимізація підготовки футболістів різної кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень зазначеної проблеми [2, 5, 6, 7] дозволяє стверджувати, що спеціалісти футболу приділяють значну увагу контролю й аналізу змагальної діяльності футболістів, які беруть участь у найбільш престижних змаганнях. Однак, навіть у фундаментальних монографічних дослідженнях М.О.Годіка [1], С.В.Голоматова, Б.Г.Чирви [2], Г.А.Лисенчука [6], С.Ю.Тюленькова [7] не викладений комплексний підхід до контролю й аналізу змагальної діяльності у футболі, на основі якого можна було б розробити різні моделі змагальної діяльності футбольних команд. Автор цієї статті на основі багаторічного дослідження розробив моделі змагальної діяльності для команд різної кваліфікації в хокеї на траві [3, 4]. Що стосується футболу, то була розроблена інтегральна оцінка змагальної діяльності футболістів [5], яка може слугувати основою для розробки різних моделей гри елітних футбольних команд.

Дослідження виконано в рамках наукової теми зведеного плану НДР на 2006-2010 рр. Міністерства у справах сім'ї, молоді і спорту «Оптимізація навчально-тренувального процесу спортсменів ігрових видів спорту в річному циклі підготовки». Номер державної реєстрації: 0107U002270.

Мета дослідження – контроль і аналіз змагальної діяльності елітних футбольних команд з наступною розробкою шляхів оптимізації тренувального процесу.

Завдання дослідження:

1. Розробити методикę педагогічного спостереження за змагальною діяльністю елітних футболістів.
2. Перевірити ефективність раніше розробленої інтегральної оцінки футболістів для аналізу змагальної діяльності елітних футбольних команд.
3. Визначити основні ігрові комбінації, які складають структуру змагальної діяльності елітних футбольних команд.
4. Визначити різні тактичні моделі змагальної діяльності елітних футбольних команд.

Методи і організація дослідження. Для досягнення мети і завдань дослідження використовувались методи: аналізу і узагальнення літературних джерел;

педагогічного спостереження; аналізу відеоматеріалів; аналізу протоколів ігор; математичної статистики.

Аналізувалась змагальна діяльність серед команд прем'єр-ліги України, змагання клубних команд ліги чемпіонів, УЕФА, фінальні змагання чемпіонату світу 2010 року в ПАР.

Результати дослідження. Підготовка спортсменів кожного виду спорту зумовлена особливостями змагальної діяльності. На основі спрямованості і структури змагальної діяльності будується сам процес підготовки спортсменів, тому практично неможливе ефективне управління тренувальним процесом футболістів без урахування закономірностей їх змагальної діяльності. У зв'язку з цим актуальним постає завдання розробки методики контролю змагальної діяльності футболістів.

Безумовно, основним методом контролю змагальної діяльності у футболі є метод педагогічного спостереження, який передбачає науково обгрунтований послідовний і планомірний збір інформації про предмет наукового дослідження, тобто про змагальну діяльність в елітному футболі.

Варто зазначити, що на сьогодні відповідна класифікація спортсменів командних ігрових видів спорту, в т.ч. і у футболі практично не розроблена. На практиці досить часто виникає проблема, зумовлена тим, що достатньо складно віднести того чи іншого спортсмена до певного рівня спортивної майстерності. У зв'язку з цим може бути застосований такий підхід до визначення класифікації спортсменів командних ігрових видів спорту за рівнем спортивної майстерності. По-перше, необхідно виходити з вимог «Єдиної спортивної класифікації», в якій відображені умови і вимоги щодо присвоєння розрядів і звань. По-друге, необхідно враховувати статус спортивних команд і рівень змагань, в яких вони беруть участь. До групи спортсменів можна віднести людей, які постійно займаються яким-небудь видом спорту, беруть участь у змаганнях згідно з правилами даного виду спорту і за результатами змагань їм присвоюються спортивні розряди та звання. Усіх спортсменів, що займаються тим чи іншим видом спорту, можна віднести до декількох рівнів:

- спортсмени низької кваліфікації (низько кваліфіковані спортсмени);
- кваліфіковані спортсмени;
- спортсмени високої кваліфікації;
- елітні спортсмени (табл. 1).

До елітних футбольних команд можна віднести команди, що ведуть боротьбу за медалі на найбільш престижних змаганнях. Тому робочою гіпотезою дослідження передбачалось вивчення особливостей змагальної діяльності команд, які беруть участь у фінальних змаганнях чемпіонату Європи чи світу. Предметом нашого дослідження була змагальна діяльність національних збірних команд чемпіонату світу з футболу 2010 р.

У процесі дослідження необхідно було дати відповіді на такі запитання:

1. Чи може бути адаптована для аналізу змагальної діяльності елітних збірних команд раніше розроблена інтегральна оцінка змагальної діяльності [5]?

2. Які основні тактичні комбінації використовуються в процесі гри елітними збірними командами?

3. Які основні тактичні моделі гри застосовують елітні збірні команди?

Класифікація спортсменів у футболі за рівнем спортивної майстерності

Рівень	Спортсмен	Рівень умінь і навичок що сформувався	Спортивний розряд (спортивне звання)	Рівень змагань
I	Низько-кваліфіковані	Спортсмени, які на рівні умінь освоїли техніку футболу, але концентрують увагу на самій дії. Спостерігається відносна роз'єднаність рухів. ТТД виконуються нестабільно. Фізична підготовленість не дозволяє їм ефективно брати участь у грі впродовж необхідного часу. Тактичні взаємодії між гравцями не узгоджені.	Не вище 2-го	Змагання на першість спортивної школи, району, міста, області; дитячі футбольні ліги, першість України серед певних вікових груп і т.д.
II	Кваліфіковані	Спортсмени, які освоїли техніку футболу на рівні умінь і навичок, концентрують увагу на меті й умовах виконання ТТД. Рухи виконуються в цілому.	1-й – КМС	Участь в змаганнях у складі молодіжної та юніорської збірної країни, у складі команд першої і вищої ліг
III	Високо-кваліфіковані	Спортсмени, які освоїли техніку футболу на рівні умінь вищого порядку. Рухові дії вони виконують з великою варіативністю. У процесі гри здатні переналаштуватися залежно від змін внутрішнього і зовнішнього середовища. Ці гравці володіють не тільки спеціальним, але й універсальним рівнем майстерності, що дозволяє їм ефективно взаємодіяти з партнерами по команді при різних тактичних системах. Фізична підготовленість гравців характеризується дуже високим рівнем.	МС – МСМК	Участь в міжнародних змаганнях у складі національної збірної країни, у міжнародних змаганнях у складі клубної команди
IV	Елітні	Спортсмени, які не тільки освоїли техніку футболу на рівні умінь і навичок вищого порядку, але й постійно збільшують свій технічний арсенал, що дозволяє їм бути лідерами не тільки в команді, але й у виді спорту під час найбільших міжнародних змагань. Фізичні кондиції таких гравців дозволяють їм виконувати спеціальні рухові дії з дуже високою інтенсивністю і ефективністю. Такі спортсмени постійно ведуть боротьбу за призові місця на чемпіонатах Європи, світу, олімпійських іграх.	МСМК, ЗМС	Участь в змаганнях клубних і збірних команд, які ведуть боротьбу за медалі на найбільших міжнародних змаганнях

Передбачалось, що, отримавши відповіді на ці запитання, можна буде сформулювати практичні рекомендації: по-перше, щодо побудови тренувального процесу футбольних команд, по-друге, щодо тактики ведення спортивної боротьби залежно від модельних показників змагальної діяльності гравців власної команди і кваліфікації гравців протилежної команди.

Інтегральна оцінка змагальної діяльності. Аналіз техніко-тактичної діяльності футболістів лише за кількісними й якісними показниками є не завжди об'єктивним і в достатній мірі інформативним для ефективних управлінських рішень. Це зумовлено кількома причинами. По-перше, різними тактичними функціями футболістів у грі і різними умовами виконання техніко-тактичних дій. Зрозуміло, що падаючий, практично постійно в процесі гри знаходиться під щільною опікою захисників протилежної команди і йому досить важко виконати таку ж кількість дій і з такою ж ефективністю, як, наприклад, захисникові. По-друге, при аналізі змагальної діяльності необхідно враховувати рівень команди-суперника. Ігри бувають зі слабкішим, рівним і сильнішим суперником. По-третє, облік лише кількісних показників не завжди відображає дійсний вписок гравця в загальнокомандний результат. Завжди легше зробити три утримуючі передачі назад, ніж одну довгу загострюючу передачу.

Отже, інтегральна оцінка ЗД повинна базуватися на комплексному обліку показників техніко-тактичної діяльності футболістів.

Основні положення, які враховувалися при розробці інтегральної оцінки ЗД:

1. Ресстрація техніко-тактичних дій повинна проводитися з урахуванням координаційної складності та ігрової напруженості під час їх виконання.
2. Методика аналізу ЗД має враховувати спрямованість і значення техніко-тактичних ходів (передач, ведень, обведень та ін.).
3. Кількісні показники техніко-тактичної діяльності повинні аналізуватися разом з їх якісними характеристиками.
4. Необхідний диференційований підхід до визначення інтегральної оцінки ЗД для футболістів різних амплуа.
5. Інтегральна оцінка ЗД об'єктивно має відображати майстерність спортсмена, яку він виявляє у грі, і бути основою для складання моделей змагальної діяльності.

Випевикладені положення, були покладені в основу зроблених методичних підходів до контролю й аналізу ЗД футболістів:

1. Виконання техніко-тактичних дій фіксувалося в 3-х режимах координаційної складності та ігрової напруженості:

Перший режим координаційної складності (1-й РКС) – ТТД виконується на місці або на зручній відстані пересування (зупики, передачі, виконання стандартних положень та інші).

2-й РКС – ТТД виконується в процесі руху з обмеженнями у просторі та часі (зупики, ведення, передачі, перехоплення, удари у ворота).

3-й РКС – ТТД виконується в умовах активної переткоти з боку суперника (зупики, обведення, передачі, перехоплення, удари у воротах).

2. Виконання передач м'яча ресструвалося з урахуванням того, з якою метою виконується передача. Як техніко-тактичний хід, це може бути: утримання м'яча, розвиток атаки, загострення ігрової ситуації. Виходячи з цього, передачі класифікуються на утримуючі, розвиваючі та загострючі.

3. Інтегральна оцінка повинна відображати кількісні та якісні показники техніко-тактичної діяльності футболістів. З цією метою розроблено шість специфічних показників – кількісні: коефіцієнт інтенсивності, коефіцієнт мобільності,

коефіцієнт агресивності; якісні: коефіцієнт ефективності, коефіцієнт ефективності еднборства, коефіцієнт креативності.

1. Коефіцієнт інтенсивності (КІ)

$$KI = \frac{\sum_{i=1}^n TTД}{t} \text{ де:}$$

1 - зіграний час гравцем у матчі

2. Коефіцієнт мобільності (КМ.)

$$KM = \frac{\sum_{i=1}^n TTД (2\text{-й РКС} - 3\text{-й РКС})}{t} \cdot 2 \text{ де:}$$

2 - показник координаційної складності

3. Коефіцієнт агресивності (КА)

$$KA = \frac{\sum_{i=1}^n TTД (3\text{-й РКС})}{t} \cdot 3 \text{ де:}$$

3 - показник координаційної складності

4. Коефіцієнт ефективності (КЕ)

$$KE = \frac{\sum_{i=1}^n \text{точних TTД}}{\sum_{i=1}^n \text{всіх TTД}}$$

5. Коефіцієнт ефективності еднборства (КЕЕ)

$$KEE = \frac{\sum_{i=1}^n \text{точних TTД (зупинки, перехоплення, відбори, обводки, виконані в 3-му РКС)}}{\sum_{i=1}^n \text{всіх TTД (зупинки, перехоплення, відбор, обводки, виконані в 3-му РКС)}} \cdot 6.$$

Коефіцієнт креативності (КК)

$$KK = \frac{\sum_{i=1}^n \text{точних TTД} (RPx1 - 3Пx2 - ГПx5 + УВx6 + Гx10)}{t} \text{ де:}$$

РП - розвиваючі передачі;

3П - загострюючі передачі;

ГП - голеві передачі;

УВ - удари у ворота;

Г - голи.

Інтегральна оцінка (ІО) польового гравця визначається за формулою:

$$IO = KI + KM + KA + KE + KEE + KK$$

Для інтегральної оцінки техніко-тактичної діяльності футболістів використовується спеціальний протокол.

Що стосується основних ігрових комбінацій, через які взаємодіють футболісти у фазі володіння м'ячем, то спостереження за матчами чемпіонату світу 2010 р. дозволило виявити 16 таких комбінацій (табл. 2). Як видно з таблиці, чемпіон світу збірна команда Іспанії в 1-му таймі фінального матчу з командою Нідерландів виконала 133 ігрових комбінацій у фазі володіння м'ячем, з яких пайбільшу кількість склали комбінації «пас через 3-го» (48,1 %), «повздовжня

II. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

розвиваюча передача» (10,6 %), «індивідуальна гра» (9,0 %) і «перепас в парах» (6,0 %).

У подальших дослідженнях передбачається визначити відповідний алгоритм виконання ігрових комбінацій залежно від обраної моделі тактики гри команди.

Тактичні моделі гри елітних футбольних команд. У сучасному футболі використовуються різні тактичні моделі гри команд. Як правило, команда обирає або тактику гри, переважно спрямовану на атакуючі дії (гра 1-м номером), або захисний тактичний варіант (гра 2-м номером). Але і перший, і другий тактичні варіанти ведення гри не можуть розглядатись одночасно з точки зору організації гри команди переважас тому, що в процесі гри команда має оптимально поєднувати атакуючі та захисні взаємодії гравців. Апатізі матчів чемпіонату світу 2010 р. дозволив визначити чотири тактичні змагальні моделі гри футбольних команд (табл. 3).

Таблиця 2

Основні ігрові комбінації, які використовуються в процесі матчу елітними футбольними командами (1-й тайм фінального матчу команд Іспанії з командою Швейцарії)

№ п/п	Назва комбінації	Мета комбінації				Усього 99 / 34 1,33	%	Усього	%	
		Утримання м'яча	Розвиток атаки	Загострення атаки	Удар у ворота.					
1.	Перепас в парах	4/0	4/0	-	-	8/0	6,0	-	-	
2.	Квадрат	2/0	1/0	-	-	8/0	2,2	-	-	
3.	Пас через 3-го	1-й РКС	7/0	-	-	7/10	5,3	51/13	48,1	
		2-й РКС	12/1	17/3	0/3	29/7	27,1			
		3-й РКС	11/3	4/3	-	15/6	15,7			
4.	Покдювання розвиваюча передача	коротка	-	2/2	-	2/2	3,0	4/10	10,6	
		середня	-	1/4	-	1/4	3,8			
		довга	-	1/3	0/1	-	1/4			3,8
5.	Флангова розвиваюча передача	коротка	-	-	-	-	-	3/0	2,4	
		середня	-	1/0	-	-	1/0			0,8
		довга	-	2/0	-	-	2/0			1,6
6.	Світка	-	2/0	-	-	2/0	1,6	-	-	
7.	Стівка	-	1/0	-	-	1/0	0,8	-	-	
8.	Забігання	-	1/0	-	-	1/0	0,8	-	-	
9.	Покдювання загострююча	коротка	-	-	-	-	-	0/1	0,8	
		середня	-	-	0/1	-	0/1			0,8
		довга	-	-	-	-	-			-
10.	Флангова загострююча	коротка	-	-	-	-	-	2/0	1,6	
		середня	-	-	1/0	-	1/0			0,8
		довга	-	-	-	1/0	1/0			0,8
11.	Індивідуальна гра	-	3/3	2/0	2/2	7/5	3,0	-	-	
12.	Пероведення м'яча з флангу на фланг через бічного гравця («пероведення м'яча»)	-	1/0	-	-	1/0	0,8	-	-	
13.	Фланговє продовження атаки	2/0	4/0	-	-	6/0	4,5	-	-	
14.	Діагональна передача	-	2/1	-	-	2/1	2,2	-	-	
15.	Діагональна загострююча передача	-	1/0	-	0/1	1/1	1,6	-	-	
16.	Стандартні положення	аут	2/0	5/1	-	-	7/1	6,0	-	-
		кутовий	-	-	-	-	-	-	-	-
		штрафний	-	-	0/1	0/1	0/2	1,6	-	-

Примітка: в чисельнику точне виконання ігрової комбінації, в знаменнику – неточне.

Модель «А» характеризується переважним використанням розвиваючих (50-70 %) і загострюючих (10-20 %) передач. У фазі відбору м'яча команда в основному (близько 60 %) застосовує високий пресинг, прибігаючи до відбору м'яча на половині суперника, в т.ч. у 1-й зоні. 13

Таблиця 3

Тактичні змагальні моделі гри елітних футбольних команд

№ п/п	Типи тактичної моделі	Показники змагальної діяльності					
		Співвідношення передач м'яча, %			Переважне використання пресингу, %		
		утриму-ючих	розвива-ючих	загострю-ючих	висо-кого	сред-нього	низь-кого
1.	Модель «А»	10-20	50-70	10-20	60	30	10
2.	Модель «В»	15-25	50-75	5-15	20	65	15
3.	Модель «С»	20-30	60-80	5-10	10	70	20
4.	Модель «Д»	5-15	65-85	5-10	5	55	40

Модель «А» характеризується переважним використанням розвиваючих (50-70 %) і загострюючих (10-20 %) передач. У фазі відбору м'яча команда в основному (близько 60 %) застосовує високий пресинг, прибігаючи до відбору м'яча на половині суперника, в т.ч. у 1-й зоні.

Для моделі «В» характерне більше використання, у порівнянні з моделлю «А», утримуючих передач (15-20 %) і дещо менше застосування загострюючих передач (5-15 %), а також переважне (біля 65 %) використання середнього пресингу.

Характерними ознаками для моделі «С» є значно більше, ніж у двох попередніх моделях, використання утримуючих передач (20-30 %), при цьому переважно (біля 70 %) застосовується середній пресинг.

Модель «Д», як правило, використовує команда, яка обирає контратакуючий стиль гри, будуючи її від захисту і використовуючи при цьому переважно середній (біля 55 %) і низький (біля 40 %) пресинг.

Варто зазначити, що протягом матчу команда достатньо рідко використовує якусь одну модель гри. Як правило, залежно від рахунку в матчі команда прибігає до переважного використання певної моделі гри. Наприклад, якщо команда програв в рахунок і намагається відігратись, то вона використовує або модель «А», або модель «В». Для втримання рахунку в матчі команда може використовувати моделі «С» і «Д». Модель «Д» здебільшого може застосовувати команда, що поступається майстерністю гравців своєму супернику.

Аналіз матчів чемпіонату світу 2010 р. засвідчив, що у двох таймах команда достатньо часто використовує різні моделі гри, тому варто аналізувати гру команди окремо у 1-му і 2-му таймах.

У табл. 4 представлені основні показники змагальної діяльності чемпіона світу 2010 р. – збірної команди Іспанії.

Враховуючи те, що збірна команди Іспанії продемонструвала зі всіх команд пайбільш видовищну й збалансовану гру, представлені показники змагальної діяльності цієї команди можуть розглядатись як показники еталонної моделі для інших команд.

II. ЦАХКОВИЙ ПАТІРЯМ

Таблиця 4

Основні показники змагальної діяльності жіночої команди Іспанії в матчах чемпіонату світу з футболу 2010 р.

Дата	Категорія суперників	Виток матчів	Тривалість	Результат	Індивідуальні показники								Переходи м'яча			Прогнози (напередодні матчів)	Таблиця результатів
					КІ	КМ	КА	КВ	КРД	КК	Ю	Втрачено (%)	Власні (%)	Загрозливі (%)			
16.06.10.	Швейцарія - Ш -	Групи матчів	1	0:0	1,00	1,72	0,93	0,85	0,62	0,35	5,56	97 (37,1)	141 (54,0)	28 (8,9)	Середній Високі	«С»	
			2	0:1	1,35	2,23	1,23	0,84	0,70	0,57	6,92	85 (27,6)	156 (50,8)	66 (21,6)		«А»	
21.06.10.	Гондурас - Ш -	Групи матчів	1	1:0	0,97	1,35	0,85	0,84	0,71	0,30	5,31	67 (28,5)	120 (34,8)	30 (16,7)	Середній Середній	«В»	
			2	2:0	1,08	1,92	0,97	0,86	0,72	0,46	6,01	70 (31,8)	104 (47,3)	46 (20,9)		«В»	
24.06.10.	Чехія - Ш -	Групи матчів	2	2:1	1,41	2,08	0,95	0,87	0,63	0,37	6,31	157 (47,5)	151 (45,7)	22 (6,8)	Середній	«С»	
29.06.10.	Португалія - Ш -	1/8 фіналу	1	0:0	1,16	1,96	0,87	0,84	0,90	0,39	5,81	61 (25,6)	162 (68,1)	15 (6,3)	Середній Середній	«В»	
			2	1:0	1,11	1,90	0,62	0,48	0,61	0,42	5,54	51 (21,9)	163 (70,2)	18 (7,9)		«В»	
03.07.10.	ПАРУЖАН - Ш -	1/4 фіналу	1	0:0	1,14	2,09	0,77	0,81	0,58	0,36	5,25	37 (15,8)	178 (71,3)	18 (7,9)	Середній Високі	«В»	
			2	1:0	1,01	1,88	0,69	0,86	0,64	0,46	5,54	29 (13,1)	181 (81,5)	12 (5,4)		«А»	
07.07.10.	Німеччина - Ш -	1/2 фіналу	1	0:0	1,24	2,04	0,51	0,87	0,62	0,48	5,76	72 (24,0)	208 (68,6)	22 (7,6)	Середній Середній	«С»	
			2	1:0	1,02	1,76	0,86	0,86	0,67	0,44	5,61	26 (12,1)	167 (77,6)	22 (10,3)		«В»	
11.07.10.	Підприємство - Ш -	Фінал	1	0:0	0,93	1,56	0,64	0,85	0,72	0,30	5,00	62 (29,3)	138 (66,4)	11 (5,3)	Середній Високі	«В»	
			2	0:0	1,04	1,92	0,90	0,86	0,73	0,16	5,81	43 (20,8)	143 (69,4)	20 (9,8)		«А»	
	ш	-	1,3	-	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	-	-		
	х				1,11	1,89	0,83	0,85	0,66	0,41	5,76	65,9	155,3	25,6			
	т				0,14	0,20	0,21	0,02	0,04	0,08	0,57	30,2	30,5	16,5			
	у				2,5	10,7	25,3	2,2	6,8	19,7	9,9	59,5	19,6	64,3			
	в				1,41	2,23	1,23	0,88	0,73	0,57	6,92	197	206	46			
	с				0,93	1,55	0,51	0,84	0,58	0,30	5,00	26	104	11			

Примітка: у додатковий час граєць жіночої команди Іспанії забив переможний гол у ворота команди Підприємство.

Висновки

- Змагальна діяльність в елітному футболі потребує об'єктивного аналізу, одним із методів якого може бути спеціально розроблена методика педагогічного спостереження.
- Найбільш об'єктивним критерієм змагальної діяльності кожного футболіста окремо і команди в цілому є інтегральна оцінка, яка об'єктивно враховує як кількісні, так і якісні показники виконання техніко-тактичних дій.
- Структуру змагальної діяльності футбольної команди у фазі володіння м'ячем складають 16 основних ігрових комбінацій (табл. 2), а у фазі відбору м'яча – зміст взаємодій гравців під час використання високого, середнього і низького пресингів.
- Аналіз матчів чемпіонату світу 2010 р. дозволив визначити чотири тактичні моделі змагальної діяльності: модель «А», модель «В», модель «С», модель «Д» (табл. 3).
- Представлені основні показники змагальної діяльності чемпіона світу 2010 р. збірної команди Іспанії (табл. 4) можуть розглядатися як такі, що демонструють елітні футбольні команди.
- Подальше дослідження даної проблеми передбачає визначення алгоритму атак футбольних команд, що дозволить більш цілеспрямовано здійснювати їх техніко-тактичну і змагальну підготовку.

Література

1. Годик М.А. Физическая подготовка футболистов / М.А. Годик. – М.: Терра – Спорт, Олимпия Пресс, 2006. – 272 с.
2. Голомазов С.В. Теория и методика футбола. Том 1. Техника игры / С.В. Голомазов, Б.Г. Чирва. – М.: ТВТ Дивизион, 2008. – 476 с.
3. Костюкевич В.М. Интегральная оценка технико-тактической деятельности высококвалифицированных игроков в хоккее на траве / В.М. Костюкевич / наука в олимпийском спорте. – 2008. – № 1 – С. 32–40.
4. Костюкевич В.М. Моделирование соревновательной деятельности в хоккее на траве: монография / В.М. Костюкевич. – К.: Освіта України, 2010. – 564 с.
5. Костюкевич В.М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки / В.М. Костюкевич. – Вінниця: «Планер», 2006. – 683 с.
6. Лисенчук Г.А. Управление подготовкой футболистов. / Г.А. Лисенчук. – К.: Олимпийская литература, 2003. – 271 с.

АНОТАЦІЇ

КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛІТНОМУ ФУТБОЛІ

Віктор Костюкевич

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

На основі аналізу чемпіонату світу 2010 р. елітних футбольних збірних команд визначені чотири тактичні моделі змагальної діяльності. Представлена методика контролю й аналізу змагальної діяльності у футболі. Запропонована класифікація ігрових комбінацій у фазі володіння м'ячем футбольною командою.

Ключові слова: контроль, змагальна діяльність, техніко-тактичні дії, інтегральна оцінка, змагальна модель.

КОНТРОЛЬ И АНАЛИЗ СОСТЯЗАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ЭЛИТНОМ ФУТБОЛЕ

Виктор Костюкевич

*Винницкий государственный педагогический
университет имени Михаила Коцюбинського*

На основе анализа чемпионата мира 2010 г. элитных футбольных сборных команд определены четыре тактических модели соревновательной деятельности. Представлена методика контроля и анализа соревновательной деятельности в футболе. Предложена классификация игровых комбинаций в фазе владения мячом футбольной командой.

Ключевые слова: контроль, соревновательная деятельность, технико-тактическая деятельность, интегральная оценка, соревновательная модель.

CONTROL AND ANALYSIS OF CONTENTION ACTIVITY IS IN ELITE FOOTBALL

Victor Kostyukevich

*Vinnitsya state pedagogical university of the
name of Mykhajlo Kocyubynskogo*

On the basis of analysis of world cup in 2010 elite soccer collapsible commands four tactical models of contention activity are certain. The method of control and analysis of contention activity is presented in football. Classification of playing combinations is given in the phase of domain a ball by a soccer command.

Key words: control, competition activity, contention activity, integral estimation, competition model.

ОСОБЕННОСТИ МОТОРНОГО КОНТРОЛЯ В СЛОЖНОКООРДИНАЦИОННЫХ УПРАЖНЕНИЯХ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ГИМНАСТИКИ

Валентина Леопова, Николай Явтушенко, Николай Мельничук

*Винницкий государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинського*

Актуальность. Исследование моторного контроля, его взаимосвязи с двигательной задачей является одним из центральных аспектов проблемы совершенствования процесса движениями. Особенно актуально она в спортивной деятельности, характеризующейся широким многообразием движений, постоянным повышением технического мастерства и сокращением сроков подготовки высококвалифицированных спортсменов. Кроме того, технический арсенал многих видов спорта не ограничен и постоянно обновляется. В связи с этим овладение новыми движениями в кратчайшие сроки представляется принципиальным и важным, а управление движениями необходимым фактором для достижения высокого мастерства.

На современном этапе развития науки, характеризующейся тенденцией к интеграции научных знаний, изучение моторных функций организма стала комплексной междисциплинарной проблемой, привлекающей внимание различных специалистов (В.М. Зацюрский, 1980; А.А. Миткин, 1995). Центральной педагогической сущностью проблемы управления движениями человека в условиях спортивной деятельности является реализация посредством сформированной системы движений преимущественной направленности действия [2]. Успешную реализацию